

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De Veniali ex imperfectione actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

à fine intendo per legem, id est, à dicto bono publico. Quare, quamvis Sanchez lib. 2. in Dec. cap. 4. num. 8. censetur esse mensurandam ex ipsa quantitate exportata: mercis spectata in se, etiam si parum Republice noccat: tamen probabilis est cum Castro Palao tom. 1. tr. 2. d. 2. p. 7. n. 6. esse ex dicto notamento mensurandam: quod, si grave inferatur, spectatis omnibus circumstantiis, avaritate annonæ, necessitate regni, &c. mortaliter peccabitur: secus, venialiter.

23. Quando quis parum cibi multoties in die jejunijs assumpsit, non perveniat ad graviter nocendum fini intendo, per præceptum jejunijs abstinendi à refectioe, venialiter peccabit: si perveniat, mortaliter. Quoniam ergo si semel, aut bis unam vel alteram nucem, v. g. eodem die comedas, non te reficis, nisi admodum leviter, idèd veniale est, illas sive simul, sive successive eodem die comedere; at si ita multiplices, ut nonabiliter reficiaris, peccabis mortaliter. Aliqui docent intra diem jejunijs (extra unam comestionem, & extra jentaculum vespertinum) unam unciam cibi comedere, esse parvitate materiae, atque adeo sic comedentem peccare solum venialiter. Turrianus op. sum. Theolog. mor. cap. 2. §. 6. d. 17. n. 1. quem citat Pasqual. de jejunijs decis. 139. extendit ad duas uncias. Unde hoc peccatum non nisi quia ex dictis illi unam unciam, Turrianus, etiam duas parum fini prædicto jejunijs nocere, ut sunt hominum diversa iudicia, probabiliter putant.

24. Hic denique adverte. Quando dubitatur an res præcepta graviter conducat ad finem, vel an gravis sit finis, præsumi probabiliter posse ac debere ita esse, si ejusmodi præceptum magno consilio, & à superiore prudenti constituitur. Ita Castro P. r. i. tract. 1. d. 7. num. 4. ex Sanchez lib. 1. in Dec. cap. 4. num. 3. Ratio est, quia ex communiter contingentibus præsumendum est pro superiore prudente, prudentes enim non solent præceptum grave imponere, nisi ad finem gravem, deque re ad gravem finem graviter conducente: Quod si clarè de imprudentia constet, vel etiam, omnibus perpensis dubiè, vel ex aliquo capite præsumatur præceptum, ejusque poenam ad terrorem dumtaxat ferri, leve quid est reputandum, quia tunc prævalet subditi libertas, juxta ea, quæ disputabuntur in tra. cap. 3. §. 7. v. leges, latius.

25. Semel Episcopus prohibuit sub poena excommunicationis, ne moniales aliquid exciperent ex floribus domestici hortuli: sic urgente horti præfecta, ad communem recreationem conservandam. Interrogatus ego, an id sub mortali obligaret, Respondi nequaquam, quia manifestè constabat finem esse admodum levem: imò, ut etiam Vicario familiaris cum admonui, ne modicis huius generis culpis tam gravem poenam imponeret, sciret potius sic contemni præcepta solere, quam custodiri: poenamque excommunicationis, quæ severissima est, tam vulgarem habere, sumis esse reprehensibile.

Facit ad hæc Sanchez, qui excommunicationem sortè latam adversus consummantes matrimonium, non præmissis benedictionibus, ait, minime ligare; quia Excommunicatio ferri non potest, nisi ubi adest materia imponens præceptum obligans ad mortale, quæ materia non apparet in ea consummatione, nisi forte aliquando disti in aliqua Diocesi solentur differri ejusmodi benedictiones; nam tunc possent sub excommunicatione præcipi, ut intra tempus commodum, v. g. intra semestre, adtriberentur. Hæc ex illo. Vbi vides invalidè excommunicationem ferri circa rem, quæ non est apta, ut de ipsa imponatur præceptum grave; At certe materia, cujus finis, modo dicto est levis, gravis esse mortaliter non potest, &c.

De Veniali ex imperfectione actus.

26. Duplici modo transit mortale in veniale ex imperfectione actus, ita S. Th. p. 2. q. 88. art. 2. communiter receptus. Primum ex defectu deliberationis: id est, quando non plenè, ac perfectè intellectus advertit ad objecti

malitiam, nec de ea, expendendo singula, deliberat; ita sepe occurrunt in semimortante, in semibrio, in distractione ad alias cogitationes. Secundò, ex defectu pleni consensus: quod scilicet voluntas objectum malum non amplectitur toto, ut ita dicam, actu, sed subreptione quadam; unde, & imperfectè: ita fere accidit in motibus quibusdani subitaneis.

27. Ad quorum intelligentiam, nota, in voluntate triplicem reperiri posse motum in rem, seu objectum aliquod, ita Petrus Sotus de inst. Sacer. Tr. de discrim. pec. lect. 8. & passim apud Merol. r. 1. d. 2. v. 4. 107. 103. Alius est primò primus, qui ita celer est, rationemque hominis prævenit, ut illum cohibere sub ejusdem potestate non sit. Alius est secundò primus qui impediri quidem potest, sed sub quadam tenui, seu semiplena libertate, id quod accidit propter hominis ad singula discurrenda, tarditatem; qui nos tardè licet advertat rem esse malam, imperfectè tamen veluti in consilio advertit, unde, & non plene consensus ad illam movetur. Alius denique motus est deliberatus, & perfectus, quando nimirum est plane liber, cum sit ex ratione singula expendente, & ex voluntate, expedito consensus, se inclinante.

Primes motus ex his, quam quando objectum est mortaliter malum, nullum est peccatum: Secundus est veniale: Tertius mortalitate: quæ est communis doctrina, quidquid iban. Sanchez in sel. d. 18. quem rectè Castro palao, r. 1. d. 2. p. 6. n. 3. impugnat, in contrarium innuat. Iam vero difficultas in eo sita est: qua ratione dignoscendum sit accessu, vel abesse in actu plenam deliberationem, pleneque consensus; Dantur sequentes conjecturæ ex eodem ibid. à n. 5. nam aliquando certitudinem habere, nisi Deus, qui animum nostrum solus inspectat, homo non potest.

28. Prima est defumenda ex defectu ætatis, quia non ætatis septennium, tunc enim si dubites an acquiseris plenam libertatem, seu usum rationis, præsumere potes non acquisivisse. Idem, si dubites, an perfectè à somno fueris excitatus, vel ebrietatem deposueris, vel distractionem mæris alias res cogitantis excusseris; quia hæc, cum perfectè sunt, libertatem impediunt, ergo cum imperfectè existunt, illam diminuant. Ita Bonac. disp. 2. de pec. q. 2. p. 3. n. 9. sine citatis Thom. Sanchez & Filiuc.

Secunda conjectura est: Si animum firmiter habeas, & sepe repetitum nunquam committendi mortale: præsumere enim potes peccatum non plenè consensisse; nam quando aliquid odio multoties est habitum, si deinde plenè amaris, facile & sine difficultate cognoscitur, ita Caiet. in summa, v. delectatio mortalis, apud Merol. r. 1. d. 2. cap. 4. d. 7. n. 108. sine.

Tertia est, Si facile potes peccatum exequi, illudque cum tui compos es, pro viribus respuis; præsumere enim potes, antea non plene consensisse, si quidem non ita facile affectus mutatur. Ita Sanchez l. c. n. 27. Bonac. l. c. n. 19. Hinc quando motus parvus tempore ferè imperceptibili insurgit, & paulo post, ut advertis, curas expellere, est signum nullius, aut certè imperfecti dumtaxat consensus præstiti.

Quarta conjectura sumitur ex communiter contingentibus, quæ sunt efficacissima, ita Meno. h. lib. 1. præsump. 18. & lib. 5. præf. 32. Unde si quis timorata sit conscientia, peccatumque mortale abhorreat, præsumendus est non plenè consensisse, cum de consensu dubitat: secus si perditis, moribus sit: hic enim, cum peccatum, velut aquam bibat, cum dubitat, præsumere potest verè ebibisse. Ita Sanchez l. c. n. 20. Bon. n. 16. Sayr. in clavi. lib. 8. c. 7. n. 6.

29. Quælibet ex his conjecturis regulariter facit opinionem probabilem, quæ tui esse possumus, non assidue libertatem saltem perfectam, unde nec peccatum mortale.

Peccatum in genere.

30. Quares, si quis solum advertat in objecto malitiam in genere, velbi gratia, mendacium cum juramento, vel verbum otiosum esse mala, sed præcindat an mala sint graviora an leviora, potestne id habere pro conjectura